

наша СЛОВА

Не пакідайце ж мовы нашай беларускай, каб не ўмёрлі!
ФРАНЦІШАК БАГУШЭВІЧ

Газета выходзіць з сакавіка 1990 года

№ 26 (1541) 30 ЧЭРВЕНЯ 2021 г.

Нацыянальную сімволіку забараніць немагчыма

Кожны народ мае асноўную прыкмету: тэрыторыю засялення і мову. А калі народ становіцца нацыяй, то з'яўляецца нацыянальная сімволіка - герб і сцяг. Першая нацыянальная сімволіка ў Еўропе ўзнікла ў Францыі ў канцы XVIII ст. пасля Вялікай Французскай рэвалюцыі. На працягу XIX ст. сваю нацыянальную сімволіку распрацавалі і зацвердзілі ўсе вялікія дзяржавы Еўропы. Так, Аляксандар III зацвердзіў трыкалор у якасці расійской сімволікі ў канцы XIX ст.

Пасля Першай Сусветнай вайны на палітычнай карце Еўропы з'явіліся новыя нацыі і новыя дзяржавы са сваімі нацыянальнымі сімваламі. Сярод іх і беларусы. Якраз у 1917 г. нацыянальны беларускі бела-чырвона-белы сцяг наўбі ёсенніні выгляд. А розныя варыянты герба Пагоня ўзялі беларусы і літоўцы, якія позуны час жылі ў адной дзяржаве.

У 1918 г. беларусы ўпершыню авесцілі пра сваю незалежнасць на сваёй этнічнай тэрыторыі і пад новай назвай. Сцяг, герб і мова сталі прыкметай беларускай нацыі, якая пачала актыўна фармавацца. Нягледзячы на Рыжскую дамову, што разарвала Беларусь на некалькі кавалкаў, інтэлігенцыя Заходняй Беларусі, у тым ліку і камуністы, прызнавалі сцяг і герб як сімвал будучай незалежнай Беларусі. Не забываліся пра нацыянальны сцяг і герб і жы-

хары Усходняй Беларусі. Але падчас сталінскіх рэпресій нацыянальная памкненні былі кардынальна знішчаны, у тым ліку фізічна. Пасля вайны па загаду Сталіна ўсе савецкія рэспублікі павінны былі мець свае сцяги і гербы на аснове сцяга і герба Савецкага Саюза. Тым не менш, яшчэ ў часы перабудовы народы Усходняй Еўропы і СССР імкнуліся прапагандаваць свае гістарычныя нацыянальныя сімвалы і імі карыстацца.

Пасля распаду СССР у 1991 г. народы Савецкага Саюза, што стварылі незалежныя дзяржавы, адрадзілі сваю сімволіку без анікай праблемы. Гэтая сімволіка была прызнана ў свеце. Беларусы і літоўцы мелі свае варыянты Пагоні, якія адрозніваліся.

Вярхоўны Савет Беларусі XII склікання, які складаўся з людзей розных палітычных поглядаў і нацыянальнасцяў, 2/3 галасоў зацвердзіў нацыянальную сімволіку Беларусі як дзяржаўную. І нават падчас рэферэндума 1995 г. больш за палову жыхароў Беларусі адмовілася падтрымачь новы варыант постсавецкай сімволікі, прыдуманай недасведчанымі людзьмі. Тому невыпадкова пры кожнай магчымасці беларускія патрыёты ўнутры краіны і за мяжой падчас нацыянальных святаў карысталіся нацыянальнай сімволікай. Гэта працягваецца па сённяшні дзень. Таму любыя спробы пазбавіць беларускі народ нацыянальнай сімволікі і мовы толькі ўзмакніць палітычную актыўнасць грамадзян нашай краіны за сваю еўрапейскую тоеснасць.

Заява Сакратарыята ТБМ імя Ф. Скарыны ад 23.06.2021 г.

У Лідскім раёне асвечана царква ў гонар свяціцеля Лукі Крымскага

Гістарычна падзея 26 чэрвеня 2021 адбылася ў жыцці праваслаўных жыхароў аграгарадка Ёдкі - тут упершыню ў гісторыі асвечаны пасад праваслаўнага храма. Нябесным заступнікам яго стаў вядомы лекар і святы Лука Крымскі.

Калі ў 2014 годзе ў Наваградскай епархіі было прынята рашэнне пра будаўніцтва ў Ёдках праваслаўнай царквы (тады ж тут была афіцыйна зарэгістравана праваслаўная грамада), мясцове насельніцтва, а гэта жыхары не толькі аграгарадка Ёдкі, але і размешчанай побач вёскі Навіцкія-2, успрыялі гэту вестку з нахненнем. Адразу ж пачаўшы актыўны збор сродкаў для будучага будаўніцтва. Праўда, пачаць і весці яго з нуля было зусім не проста. Таму працэс зацягнуўся. Аднак волю лёсу (промыслам Божым) здарылася так, што селета Лідскім райвыканкамам у распараджэнне праваслаўных верні-

ковукоўцу і духоўнаму служэнню, быўшы пасвечаным у святарства. У 1942 годзе епіскап Лука ўзвесцены ў сан архіепіската. На крымскую зэмлю прыбыў у 1946 годзе. Шмат сіл прыкладаў, каб навесці парадак у епархіі, не пакідаючы пры гэтым меды-

толькі дотык дапаможа ім падужаць хваробу. Зямное жыццё архіепіската Лука скончылася 11 чэрвеня 1961 года, у дзень Усіх Святых.

Уцешна, што менавіта цяпер, калі ўесь свет пагружаны ў пандэмію і кожны з нас так востра мае патрэбу ў абароне нябеснай, у нас і з'явіўся храм у гонар гэтага святога.

Нельга абысці ўвагай і такі факт: абраз святога на аналоі майстэрскі вышыла бісерам лідзянка, інвалід Ірина Паддубовік, якая ў гонар свята здзейсніла яшчэ адзін свой подзвіг - наслілу перасоўваючыся, наведала храм у момант яго асвячэння.

Характэрна, але і размісціўся храм каля скрыжавання дарог. У радасны момант урачыстага адкрыція і асвячэнні яго запоўнілі вернікі.

Епіскап Лідскі і Смаргонскі Парфірый у саслужэнні духавенства здзейсніў чын асвячэння пасада новага храма. Прыгожыя, урачыстыя і таямнічыя былі гэтыя хвіліны набажэнства. Храм як быццам стаў Небам і ахінула яго сіла Духу Святога.

Абра́з свяціцеля Луки Крымскага ва ўбранні з нацыянальной колернай гамай

каў быў бязвыплатна перададзена будынку былога Дома культуры.

Канструктыўна тут і перабудоўваць амаль нічога не трэба было. У былой глядзельнай зале - царква. Сцена - алтар.

Перш за ўсё, мінулай зімой на даху будынка з'явіліся галоўныя атрыбуты храма - пазалочаныя купалы з крыжамі. Напачатку вясны быў наўты іканастас. У траўні пачаліся рамонтныя работы: унутраная, вонкавая афарбоўка, уладкаванне храма. Усё гэта рабілі людзі - мясцовыя жы-

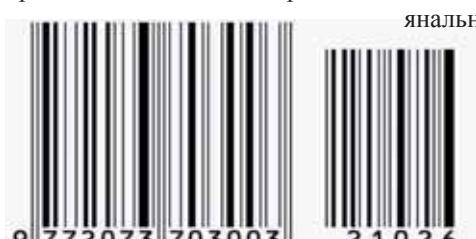

Епіскап Лідскі і Смаргонскі Парфірій ва ўбранні з нацыянальной колернай гамай

цынскай практикі, кансультуючы і аперыруючы ў Сімферопальскім вайсковым шпіталі, прымаючы хворых у сябе дома. Аўтарытэт уладыкі Луки быў настолькі высокі, што хворыя падчас набажэнства спрабавалі дакраинуца да яго ўбору, верачы, што адзін

Па завяршэнні ў новаасвяченым храме адбылася першая Боская літургія. Вернікі змаглі прыступіць да споведзі і прычасты.

Паводле В. Яхнатавай,
lidanews.

9 772073 703003

21026

Справаздачны сход Менскай гарадской арганізацыі ТБМ

23 чэрвень адбыўся запланаваны справаздачна-выбарчы сход Менскай гарадской арганізацыі ТБМ. Нягледзячы на спякоту, сябры прыйшлі, каб абраць новага лідара сталічнага ТБМ. Зміцер Марчук, які займаў пасаду кіраўніка арганізацыі г. Менска, зрабіў кароткую справаздачу пра дзеянісць за год. Затым прысутныя зацвердзілі яе, падзякаўшы Зміцеру за працу і абраў новага старшыню. Ім стаў **Павел Чайкоўскі**, кіраўнік Фрунзенскай раённай арганізацыі ТБМ.

Наши кар.

Справаздача аб дзеянісці Менскай гарадской арганізацыі ТБМ за перыяд ад 28.07.2020 да 23.06.2021

Арганізацыя за год страйкала наступных сяброў:

10 верасня 2020 г ва ўзросце 68 гадоў адышоў у вечнасць Уладзімір Іванавіч Адамушка, кандыдат гісторычных навук, дзяржаўны дзеяч, даследчык рэпрэсій, старшыня архіўнай службы Беларусі, выкладчык.

У лістападзе 2020 года памёр ва ўзросце 87 гадоў Мікалай Галаўнёў, актыўны сябар ТБМ з 1995 года.

15 лютага ва ўзросце 71 год памёр ад каранавіруса Лявон Дзейка, дэпутат Вярховнага Савета 12 склікання, адзін з адраджэнцаў і кіраўнікоў БСДП НГ, які намагаўся зрабіць беларускую мову адзінай дзяржаўнай.

17 студзеня ў 92 гады нас пакінуў доктар гісторычных навук, професар Леанід Лыч, які выдаваў кнігі ў розных галінах науки на роднай мове.

28.07.2020 г. адбылася справаздачна-выбарчая канферэнцыя Менскай гарадской арганізацыі ТБМ.

650 чалавек было вылучана ад ТБМ назіральнікамі на выбарчыя ўчасткі на так званыя выбары, праз якія некаторыя нашыя паплечнікі патрапілі ў вязніцы і церпіць здзекі і пакуты за любоў да роднай мовы.

9 верасня 2020 года ў сядзібе ТБМ адбылося ўрачыстае ўручэнне медалёў да 100-годдзя БНР выдатным асобам Беларусі за іх ўнёсак у развіццё культуры і дэмакратыі: Зінаідзе Бандарэнцы, Ніне Багінскай, Іосіфу Сярэдзічу, Міколе Купаву, Міхасю Скоблу.

З 3 па 17 верасня ў палацы мастацтваў знакаміты адраджэнец беларускай мовы і культуры мастак Аляксей Марачкін ладзіў выставу "Армагедон".

6 верасня сябры арганізацыі ўдзельнічалі ў мерапрыемствах, прысвечаных Дню беларускага пісьменства.

16 каstryчніка ў палацы мастацтваў майстар паэтычнага слова Эдуард Акулін зладзіў прэзентацыю кнігай "Падзяліца поўнай" і "Плашчаніца".

18 каstryчніка сябры нашай арганізацыі прынялі ўдзел у 14 з'ездзе ТБМ.

21 каstryчніка ў сядзібе ТБМ адбылася творчая сустрэча з паярпелымі акторамі тэатра імя Янкі Купалы.

3 лістапада ў філіі Дзяржмузея беларускай літаратуры Беларуская хатка, адбылася цырымонія развітання з пісьменнікамі

Жывая вада беларускага слова патрэбна ўсім

Юныя чытачы Менскай дзіцячай бібліятэкі № 5 на вакацыях сустрэліся з пісьменнікам Аляксеем Шэінам, аўтарам папулярнага рамана-фэнтазі "Сем камянёў", (які ў 2017 годзе ўваходзіў у пяцёрку найболыш папулярных выданняў у дзіцячых бібліятэках), і пачулі слова на роднай беларускай мове пра тое, што дабро павінна перамагчы зло, бо ёсць Бог, Прауда і Веры, і трэба жыць з любоўю і рабіць дабро адзін аднаму.

горадзе. Там знаходзіўся інтэрнат медыцынскага ўніверсітэта, у якім выкладаў французскую мову бацька Аляксея - Георгій Мікалаевіч. У дзіцячых успамінах засталіся замкі, палацы, касцёлы.

Маці Аляксея, Вольга Васільеўна, была журналісткай і працавала ў абласным тэлерадыёцэнтры. Аляксей з дзяцінства любіў прыгодніцкую літаратуру, захапляўся Жулем Вернам і іншымі аўтарамі, марыў напісаць сваю кнігу. У Гародні ён скончыў

школу з маастацкім ухілам і ў 1991 годзе паступіў у Менску ў ліцэй пры БДУ ў клас беларускай філалогіі. Перад паступленнем юнак некаторы час жыў у дзеда, гісторыка і краязнаўца, у Ракаве.

Кантактуючы з сябрамі дзеда, ён адчув, што ў беларусаў ёсць свая багатая гісторыя, што на нашай зямлі жылі незвычайнія асобы, князі Міндоўг, Вітаўт і Альгерд, і яго гэта вельмі зацікавіла! З сябрамі па ліцэйскім класе БДУ ён перайшоў на беларускую мову, пачаў чытаць маастацкія творы.

Скончышы беларускае аддзяленне філфака БДУ, Аляксей займаўся журналістыкай, быў фрылансерам, працаваў у газеце "Літаратура і маастацтва" ў аддзеле публіцыстыкі пад кіраўніцтвам Барыса Пятровіча Сачанкі ў 1995 годзе, а потым - у кампаніі "БелаПАН", вучыўся ў магістратуре ў ЕГУ.

У 2008-2017 гадах Аляксей Шэін праводзіў папулярныя інтэрактыўныя курсы "МоваВеда". Займацца на курсах прыходзілі людзі самых розных професій: эканамісты, айцішнікі, будаўнікі. У 2017 годзе А. Шэін спрыялыўся да шырокага святкавання кампаніі "Наша 500-годнасць", выступаючы ў розных бібліятэках і грамадскіх установах краіны з інфармацыяй пра асветніцкую дзеянісць Францішка Скарыны. У суаўтарстве з кандыдатам гісторычных наукаў Андрусём Унчакам Аляксей Шэін напісаў п'есу "1517", якая была паставлена рэжысёрам Паўлам Харланчуком.

Спадар Аляксей - актыўны сябар ТБМ і Саюза беларускіх пісьменнікаў. У спадара Аляксея троє дзяцей - Ян, Сымон і Якуб, якія дапамагаюць яму быць у курсе дзіцячых зацікаўленасцяў і выдаваць захапляльныя часопісі.

На сустрэчы ў бібліятэцы дзеці задалі спадару Аляксею шмат пытанняў, асабліва іх цікавіў працяг прыгодніцкага рамана "Сем камянёў". Аўтар запэўніў, што працяг будзе.

Эла Оліна, фота аўтара.

Спявай, маё сэрца, у родную мову ўлюбёнае...

6 ліпеня спаўніяцца 80 гадоў сябру Валожынскай суполкі ТБМ, настаўніцы, арганісты касцёла Адведзінаў Найсвяцейшай Дзевы Марыі ў Вішневе, творчай асобе Трапашы Марыі Іосіфаўне.

З нагоды шанўнага юбілею мы, сябры Валожынскай суполкі ТБМ імя Ф. Скарыны, віншаем Вас, спадарыня Марыя, жадаем ласкі Божай, моцнага здароўя і здзяйсненія творчых задум на дабро людзям і Бацькаўшчыне.

Нарадзілася юбілярка ў в. Навасёлкі Вішнеўскага с-са Валожынскага р-на ў простай, працаўтай сям'і Гаўрысоў, дзе выхаванне ішло строга, без патакання. Змалку запомніліся паходы ў Вішнеўскі касцёл, дзе маці Браніслава Антонаўна любіла спываць падчас святой імшы. А спывала хораша, з пачуццём. Здолънасць і цяга да музыкі ад маці перадаліся і дзесям. Брат Баліяслаў майстраваў струнныя музычныя інструменты, на якіх сястра Марыя вучылася іграць. Відаць, з таго часу і з'явілася мара звязаць свой лёс з музыкай, з песняй. І да здзяйсненія сваіх мар яна ідзе настойліва і мэтанакіравана: вучоба ў вячэрній школе, курсы баяністаў, вучоба ў Маладзечанскім музычным вучылішчы, дзе асвоіла ігру на фартэпіяна, любіла спываць у хоры. Потым вучоба на філагагічным факультэце Белдзяржуніверсітэта, праца ў клубе, школе...

Асаблівую асалоду прыносяць спевы і ігра на аргане ў касцёле. Тут, у храме, душа найбольш адчувае ўзвышэнне і супакой, бо бліжэй да Бога, тут чалавек найлепш разумее сэнс свайго прыходу на гэты свет і настройваецца на рэалізацію Божага дару. А дар юбіляркі мае і музычны, і пазытычны. Яшчэ з юнацтва захапляеца пазізіяй, піша вершы на роднай мове, любоў да якой глыбокі запала ў сэрца. Падбірае мелодыю да ўласных твораў і твораў іншых паэтаў, як землякоў-аматаў, так і масіцтых творцаў, такіх, як Ніл Глевіч, М. Дукса і інш. Робіць пераклады з іншых славянскіх моў, апрацоўвае традыцыйныя беларускія касцёльныя песні...

Галоўны накірунак яе творчасці ярка выражаны - беларуская духоўная песня, напоўненая ціхай радасцю, супакоем, а часам шчымлівым болем і трывогай... Яе творы - гэта сінтэз, сугучча мелодыі, слова, веры, якія кранаюць сваёй шчырасцю, сардечнасцю, пранікнёным лірызмам. Гэта тое, што дaeцца ад Бога. А каб упэўніцца ў гэтым, варта пагартаць зборнікі - плён яе

высакароднай працы, іх чатыры: першы - Зборнік рэлігійных песен (слова і музыку напісала сама), які, дзякуючы намаганням Гая дэ Пікарда, выйшаў у Лондане і які зараз у нас выкарыстоўваюць у касцёлах, прыгадаю хоць бы песню "Не спі, абудзіся"; зборнік рэлігійных песен на вершы Віталія Кунашкі (ураджэнца Вішнеўшчыны) "Дакраніся да неба"; парафіяльны спеўнік "Багаславі нас, Маці", прысвечаны святой памяці ксяндза Чарніўскага; зборнік песень "Надзеі прамень" (на ўласныя вершы, вершы іншых творцаў), прысвечаны народнаму паству Беларусі Нілу Глевічу.

Марыя Трапашка заўсёды ў творчым пошуку новых паэтычных радкоў, мелодый, якія сілкуюць яе жыццё, надаюць сілы, наталяюць душу... Адразу ж реагуе на знакавыя падзеі, якія адбываюцца ў краіне. Як шчырая патрыётка і глыбока веруючы чалавек, яна моцна перажывае за лёс Бацькаўшчыны, за лёс кожнага добра чалавека. Вялікім болем і журбою адгукнулася яе чуйнае сэрца на смерць Рамана Бандарэнкі: нарадзілася песня "Ты выйшаў не ў двор" як рэклім па ўсіх загнаных (песню можна знайсці ў інтэрнэце). І ўвогуле, Марыя Іосіфаўна заўсёды была ў гучыні падзеі, якімі віравала жыццё 80-90 гг. Перажывала за стан беларускай мовы і пры патрэбе становілася ў яе абарону. Хвялявала пытанне адносна роднай мовы ў храмах Беларусі. З аднадумцамі падтрымлівала ксяндза Чарніўскага ў справе беларушчыны, уступіла ў грамадскую арганізацыю БКГ (беларуская каталіцкая грамада), у ТБМ імя Ф. Скарыны была з самага пачатку, яшчэ пры старшынстве Н. Глевіча.

Працујучы ў Валожынскай школе-інтэрнаце, цяпло свайго сэрца аддавала дзесяці-сіротам, клапацілася аб іх духоўнасці: многіх давяла да першай споведі, пахрысціла. З імі ж са спевамі ездзіла па Валожыншчыне, спывала ў храмах сталіцы, паспяхова выступала на песьеннім фестывалі хрысціянскай песьні і музыкі ў Магілёве "Магутны Божа", потым у Германіі. Марыя Іосіфаўна - мудры педагог і таленавіты мастацкі кіраўнік. Хоры, якімі яна кіравала (як дарослымі, так і дзесяцімі), заўсёды становіліся пераможцамі розных конкурсаў. Творчасцю яе цікавіцца і прафесійныя калектывы. Яе песьні гучыць у выкананні Беларускай Дзяржаўнай капэлы, хору імя Г. Цітовіча. У далёкай Англіі, Германіі і, канешне ж, у сваім родным Вішнеўскім касцёле. І адметныя яны сваёй самабытнасцю, напеўнасцю, лёгкасцю ўспрымання мелодыі, што ўласціва традыцыйнай народнай беларускай песьні.

Вось так усё сваё жыццё - разам з добрымі людзьмі, родным словам і песьні, аб чым сама аўтарка і гаворыць: "Спявай, маё сэрца, у родную мову ўлюбёнае..."

Людвіка Таўгень,
старшыня Валожынскай
суполкі ТБМ.

Святой памяці ксяндза
Уладзіслава Чарніўскага

Багаславі нас, Маці

Парафіяльны спеўнік

Маё настаўніцы, калезе, духоўна багатаму чалавеку...

У жыцці кожнага знойдзеца чалавек, які пакідае свой значны след і добры ўспамін. Лёс звёў мяне з такім чалавекам неаднайчы. Першы - калі Марыя Трапашка прыйшла працаўца настаўнікам у Няроўскую школу ў далёкі 60-я гады. Маладая, узноўская, незвычайна прыгожая, яна адразу заваявала нашы сэрцы. Як жа было не захапляцца, калі з-пад яе рукі пышчотна лілася мелодыя, якая злівалася з мілагучым голосам. Дзякуючы ёй, мне ўдалося заўсіць музычную грамату і тэхніку ігры на баіне, што потым вельмі спатрэблілася. Другі - у Валожынскай школе-інтэрнаце, ужо калегамі. Ізноў нас з'яднала песьня. І ўрэшце - у ТБМ, як аднадумцы, сябры...

Гучыць мая родная мова,
І вочы натхнёна гараць.
Мне хочацца цёплыя слова
За добрую працу сказаць.

За тое, што нам падарылі
Сугучнасць мелодый цішы,
Якія ўзноўская ўсіхвалі
Бясконцасць і сціласць Душы.

Заўсёды паслушаць прыемна,
Як песьня ляціць у прасцяг,
І голас ліеца напеўна,
І сэрца шчыміць у грудзях.

Бо сэрца не можа іначай,
Яно не шукае спакой.
Са шчырай любоўю, душою гарачай
Вас бачым заўсёды такой.

Няхай жа гучыць наша мова
І вочы натхнёна гараць,
А цёплыя, шчырыя слова
Заўжды на Ваш адрас гучаць.

Галіна Гражынская,
сябра Валожынскай суполкі ТБМ.

Уладзімір Бармута ПЕРАКЛАДЫ

Іван Бурсаў

БАЛАДА ПРА НЯВЫКАНАНЫ ЗАГАД

У родную зямлю салдат урос.
Салдат аглух ад выбухаў і звону.
Загад ад адступленні не данес
яму ахрыплы голас тэлефона.

Зноў пачынае, адступіўшы, бой
знямогляя, але жывая рота,
прыкрыта ад ворага ракой
і лбом упартага ручнога кулямёта.

Дарма стараўся ўладны тэлефон
праўрваша да байца праз кананаду...
Быў пасмяротна ўзнагароджан ён,
салдат, які не выканаў загаду.

Валерый Брусаў

ПАД ЖУРЧАННЕ ГАДАВЕРЫ

Ліст шырокі, ліст банана,
пад журчанне Гадаверы,
ціхім ранкам - рана, рана -
памажы кахаць і верыць!

Архідэ і мімозы
несучы па плёсе сонным,
асушы надзеяй слёзы,
захавай вянок мой поўным.

А калі па-за туманам
не пабачу цябе болей,
ліст шырокі, ліст банана,
я маліца выйду ў поле.

Для цябе, багіня Шчасця,
для цябе, суровы Кама,
завушніцы і запясці
пакладу я калі храма.

Ліст шырокі, ліст банана,
калі зрынеш ношу ў Лету,
ціхім ранкам - рана, рана -
скіну ў ўсе амулеты.

Пад журчанне Гадаверы
пансус тугу я ў далі,
каб вар'ятцы байдэры
памагла багіня Калі!

Максіміліян Валошын

Чакаў я муکі шмат гадоў
усёю цэльнасцю нязведанага шчасця.
Як ціхі сіні ранак, боль прыйшоў
і сэрца мне абвіў, нібы запясце.

Прамень жаданы мне прынёс
такія палкія, пакутлівия ласкі.
Праз вейкі, мокрыя ад слёз,
убачыў: зацвілі дзівоснейшыя краскі.

І сэрца стала, як са шкла,
і ў ім спявала тонка рана:
"Калі б ты, мука, ні прыйшла,
заўжды прыходзіш вельмі рана."

Гаўрыла Шутэнка

РАСІНКІ

Край Навагрудскі
светлы мой!
Ну, як не пець мне
ў дні вясновыя?
У жытнія зелені густой,
расінцы кожнай -
вершы новыя.

Памяці Леаніда Левановіча

12 чэрвеня 2021 года не стала беларускага пісьменніка Леаніда Кірэвіча Левановіча. Яму было 82 гады. Літаратар нарадзіўся 14 верасня 1938 года ў вёсцы Клеявічы Касцюковіцкага р-на Магілёўскай вобласці ў сялянскай сям'і. У 1945-1952 гг. вучыўся ў Клеявіцкай сямігадовай школе, якую скончыў на "выдатна". Пасля паступіў у Магілёўскае кульгасветвучылішча. Скончыўшы яго ў 1956 годзе, працаў інструктарам Дзяржынскага раённага дома культуры Менскай вобласці (1956-1957), загадчыкам сельскага клуба ў вёсцы Гаўрыленка Касцюковіцкага раёна (1957-1958), дырэктаром РДК у г. Касцюковічы (1958). У 1957 годзе паступіў на завочнае аддзяленне факультета журналістыкі БДУ. Служыў на Балтыскім флоце і завочна вучыўся на журфаку БДУ (1958-1961). Пасля заканчэння службы перавёўся на стацыянар і ў 1963 годзе скончыў вучобу. Пралацаваў у газете "Знамя юности" (1963-1965), у "Сельской газете" (1965-1969), у штотыднёвіку "ЛіМ", у часопісе "Нёман", затым загадваў аддзелам навукі часопіса "Полымя" (1974-1980). У 1980-1982 гг. пралацаваў галоўным рэдактарам літаратурна-драматычных перадач Беларускага тэлебачання. З 1982 г. займаўся творчай працай. З 1984 па 2000 г. - рэдактар, ст. рэдактар, загадчык рэдакцыі збору твораў выдавецтва "Мастацкая літаратура". З 2000 г. - на пенсіі.

Творчы дэбют адыўся ў 1963 годзе апавяданнем "Русакова дарога". У 1960-1970-я гады выступаў як нарысіст. Значныя творы пісьменніка - раманы "Зялёны трохкунтнік" (1973), "Мадонна з кветкаю" (1976), "Якар надзеі" (1978), "Валанцёр свабоды" (1983), раманаў "Шчыплы" (1986), "Паводка сярод зімы" (1989), "Дзікая ружа..." (1993), зборніка "Вяртанне ў радыяцый" (1997), раманаў "Сінє лета" (2005), "Бесядзь цячэ ў акіян" (2007), "Палыновы вецер" (2009).

З'яўляўся ганаровым грамадзянінам Касцюковіцкага раёна. Вёў актыўную грамадскую працу: быў сябрам бюро секцыі прозы Саюза пісьменнікаў Беларусі, а таксама намеснікам старшыні таварыства "Беларусь - Казахстан". Таксама атрымала вядомасць як драматург. Актыўна друкаўся ў незалежных СМИ.

Узнагароджаны граматай Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь (1998), Літаратурнай прэміяй імя Івана Мележа (1999), прэміяй Федэрацыі прафсаюзаў Беларусі ў галіне літаратуры (2005), дыпломам III ступені Рэспубліканскага літаратурнага конкурсу "Лепшы твор 2009 года" за книгу прозы "Палыновы вецер" (2009).

З вялікім смуткам пра зыход спадара Леаніда Левановіча выказаўся ягоны сябар, славуты празаік Эрнэст Ялугін.

Аляксей Шалахоўскі,
гісторык культуры,
журналіст-фрылансер.

Адлегласць аб'яднала нашчадкаў Вялікай Перамогі

Надоўга застануцца ў памяці маладога пакалення лідзін успаміны аб сустрэчы з удзельнікамі міжнароднага патрыятычнага аўтамаршу "Дарогамі сібирской славы: Краснаярск - Брэст - 2021", прысвечанага 80-годдзю пачатку Вялікай Айчыннай вайны. На працягу двух дзён гості з Расіі знаўміліся з месцамі баявой славы горада Ліды і гістарычна-культурнай спадчынай.

Вучні 11-й лідскай школы таксама мелі магчымасць пазнаёміцца з удзельнікамі экспедыцыі і прыняць удзел у адным значкавым мерапрыемстве. Нашчадкі Вялікай Перамогі, прадстаўнікі брацкіх народоў Расіі і Беларусі, аддалі даніну памяці подзвігу сваіх бацькоў, дзядоў і прадзедаў каля вечнага агню на цэнтральнай плошчы горада. Мітынг сабраў прадстаўнікоў некалькіх пакаленняў. Асаблівым і запамінальным ён стаў для дзяцей і падлеткаў.

Тое, што аўтамарш "Дарогамі сібирской славы" спыніўся ў Лідзе не выпадкова,

мы зразумелі, калі пачулі слова адзінай жанчыны аўтамарша - Лідзіи Коршунавай, маёра авіяцыі ў запасе, кіраўніка пошукаўага атрада "Памяць". Яна расказала аб tym, што мае прамыя адносіны да нашага горада: яе бацька ў 1941 годзе служыў у Лідзе і тут ён сустрэў першыя дні вайны, і імя Ліда яна атрымала не выпадкова - яе назвалі ў гонар нашага горада. Усё жыццё яна маўрила ўбачыць горад, чыё імя носіць 60 га-

доў. Лідзія Арцёмаўна падзялілася ўспамінамі свайго таты і паабязцала прывезці сваіх дзяцей і ўнукаў у наш горад.

Хвілінай маўчання ўшанавалі прысутныя памяць загінуўшых і ўсклалі да вечнага агню жывыя кветкі. Фінальным акордам мітынгу стаў удзел лідзян і расіян у разгортаўнні маштабнай копii Сцяга Перамогі. Пад гукі "Дня Перамогі" палатно лу-

нала хваляй і хвалявала сэрцы і дарослых, і дзяцей.

Хочацца адзначыць, што нягледзячы на вялікую адлегласць, якая раздзяляе Ліду і Краснаярск, нашчадкі Вялікай Перамогі і сёня разам. І гэта асабліва знакава і сімвалічна ў Год народнага адзінства.

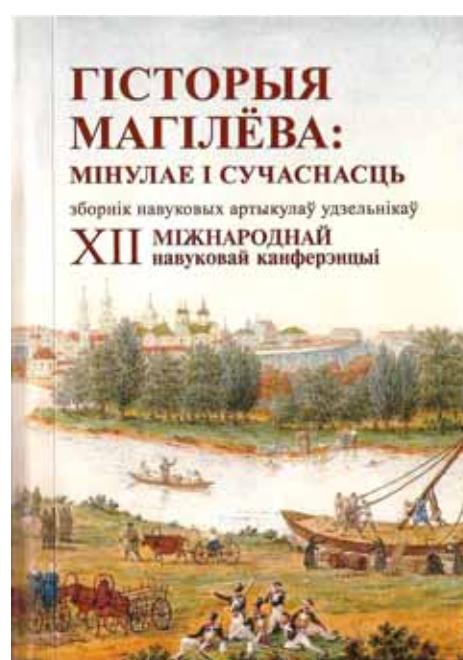
Наталля Анашкевіч,
класны кіраўнік 8 Б класа
сярэдняй школы № 11 г. Ліды

Пабачыў свет чарговы зборнік навуковых артыкуулаў "Гісторыя Магілёва: мінулае і сучаснасць"

У зборнік "Гісторыя Магілёва: мінулае і сучаснасць" увайшлі навуковыя артыкуулы ўдзельнікаў XII Міжнароднай навуковай канферэнцыі "Гісторыя Магілёва: мінулае і сучаснасць".

Навуковая канферэнцыя адбылася 25 - 26 чэрвеня гэтага года ў горадзе Магілёве. Чарговая навуковая сустрэча была прысвечана 80-годдзю герайчнай абароны Магілёва ў ліпені 1941 года. У канферэнцыі браўлі ўдзел навуковцы з Беларусі, Польшчы, Расіі і Украіны. Таксама былі запрошаны і мясцовыя краязнаўцы.

Зборнік пачынаеца прывітальным словам старшыні Магілёўскага гарадскога выканаўчага камітэта Уладзіміра Міхайлавіча Цумарава. Ён у прыватнасці адзначыў: "Гісторыя Магілёва - глыбокая і цікавая тэма. Магілёўская зямля багата паліта крыўёй абаронай Айчыны, і шмат старонак тых падзеяў яшчэ чакаюць свайго даследчыка. Магілёўцы памятаюць і паважаюць сваю герайчную гісторыю,

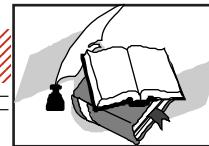
свае духоўныя каштоўнасці, якія перадаюць з пакалення ў пакаленне. Гісторыя

рычна памяць аб мінулым - гэта прыклад мужнасці, працавітасці, самаахвярнасці ў імя нашай Радзімы. Гэта тое, што прымушае нас да далейшага паступальнага развіцця, да новых здзяйсненняў, якія будуць уписаны ў летапіс сучаснай гісторыі горада".

Усяго ў зборнік увайшлі 64 паведамленні, якія асвяляюць тэмы герайчнай абароны Магілёва і падзеі Вялікай Айчыннай вайны на Магілёўшчыне, старажытную гісторыю, сацыяльна-еканамічныя, палітычныя, культурныя, канфесійныя і духоўныя працэсы, імёны славутых землякоў. У зборніку захаваны погляды, арфаграфія і мова аўтараў. Адрасуецца даследчыкам, студэнтам, краязнаўцам, усім тым, хто цікавіцца рэгіянальнай гісторыяй Беларусі.

У зборнік увайшло паведамленне "Могілкі Шклова", аўтарам якога з'яўляецца Але́сь Грудзіна (Шкловская арганізацыя ТБМ).

Наші кар.

Ахвяраванні на ТБМ

1. Ігнат - 10,00 р.
2. Міркоўская В.І. - 20,00 р.
3. Паляшчук Вольга Уладзімір. - 50,00 р.
4. Кузьміч Рыгор Уладзіміравіч - 50,00 р.
5. Птушкін Вадзім Валер'евіч - 50,00 р.
6. Шыкло М.Ю. - 20,00 р.
7. Сівец Аляксандар Леанідавіч - 20,00 р.
8. Багародзь - 10,00 р.
9. Іваненка Дзмітрый Пятровіч - 10,00 р.
10. Красноў В.В. - 100,00 р.
11. Тарасава Л.С. - 5,00 р.
12. Дайнека А.В. - 30,00 р.
- 13 Юрэвіч - 4,45 р.
14. Чарняцоў Віталь Мікалаеўіч - 7,00 р.
15. Каржоў П.А. - 200,00 р.
16. Ахраменка Яўген - 20,00 р.
17. Турандзіна Г.А. - 20,00 р.
18. Дамарацкі М.Ю. - 100,00 р.
19. Галавач В.М. - 20,00 р.
20. Хацько С. В. - 10,00 р.
21. Кручкоў Сяргей Мікалаеўіч - 25,00 р.
22. Сасноўскі П.А. - 50,00 р.
23. Стажайка Сяргей Рыгоравіч - 10,00 р.
24. Dvtcnt - 10,00 р.
25. Сляпкоў Уладзілаў Пятровіч - 20,00 р.
26. Кур'ян Яўген Сергеевіч - 100,00 р.
27. Урублеўская А.К. - 50,00 р.
28. Халецкі М. В. - 5,00 р.
29. Пракоф'еў Аляксандар Сярг. - 10,00 р.
30. Дварэцкі Андрэй Вадзімавіч - 10,00 р.
31. Таненя Марына Георгіеўна - 10,00 р.
32. Галавачкоў Максім Васільевіч - 15,00 р.
33. Сідляронак Е.А. - 50,00 р.
34. Кліменак Канстанцін Грыгор. - 100,00 р.
35. Бут-Гусаім Раман Аляксандр. - 10,00 р.
36. Авакян А.І. - 10,00 р.
37. BBB - 10,00 р.
38. Сняткоў - 20,00 р.
39. Гутовіч Наталля Рамуальд. - 100,00 р.
40. Сіканевіч Ірына Васильевна - 30,00 р.
41. Віхніна А. - 20,00 р.
42. Вікторчык Н.С. - 15,00 р.
43. Фёдарап'еў Яўген Аляксандравіч - 15,00 р.
44. Тутэйшы - 10,00 р.
45. Завадскі Аляксей Андрэевіч - 20,00 р.
46. Шынкевіч Аляксандар Алякс. - 30,00 р.
47. Рыбачонак А.М. - 30,00 р.
48. Кулакоў Павел Аляксандравіч - 30,00 р.
49. Сняжкоў Д. А. - 30,00 р.
50. Філонава Кірыл Міхайлівіч - 25,00 р.
51. Панько Вольга - 20,00 р.
52. Сяўрук У.А. - 30,00 р.
53. Ваўчкова М.С. - 50,00 р.
54. Упячка Ш.П. - 25,00 р.
55. Малаюкіч Святлана Алегаўна - 30,00 р.
56. Паўлоўская Вольга Уладзімір. - 20,00 р.
57. Цырусь Пётр Міхайлівіч - 25,00 р.
58. Наскова Вера Міхайлівна - 20,00 р.
59. Мультан Ігар Аляксандравіч - 10,00 р.
60. Б.В.Л. - 4,80 р.
61. М - 5,00 р.
62. Бяльковіч Алена Тадэвушаўна - 20,00 р.
63. Любін Мікалай Паўлавіч - 20,00 р.
64. Корачкіна А.В. - 30,00 р.
65. Сняжко К.А. - 20,00 р.
66. Дарашэвіч І.В. - 1,61 р.
67. Рымашэўскі А.А. - 20,00 р.
68. Кузьбар - 3,00 р.
69. AAA - 40,00 р.
70. Шапіра Дзмітрый Анатольевіч - 50,00 р.
71. Прохараў Мікалай Мікалаеўіч - 30,00 р.
72. Іргер Дзмітрый Самуілавіч - 20,00 р.
73. Хлябоўіч Анатоль Дзмітр. - 30,00 р.
74. Геўрасёва І.П. - 5,00 р.
75. Хобат Максім Міхайлівіч - 10,00 р.
76. Стаярова Хрысціна Юр'еўна - 10,00 р.
77. Дзешчыц Аляксандар - 10,00 р.

Навіны Германіі**Каронавірус: Германія абагнала
Брытанію па ліку прышчэпленых**

Па дадзеных Інстытута Роберта Коха, звыш 44 млн жыхароў ФРГ атрымалі як мінімум першую дозу вакцыны, а трохі больш за трэціну насельніцтва лічыцца цалкам вакцинованым.

У Германіі, дзе кампанія па вакцынацыі ад каронавіруса пачалася ў канцы снежня 2020 год, да суботы, 26 чэрвеня 2021 года, па дадзеных Інстытута імя Роберта Коха, 44,4 млн, ці 53,3 % жыхароў краіны атрымалі першую дозу вакцыны. Як паказаў на сваёй старонцы ў сацсетцы Twitter міністр аховы здароўя ФРГ Енс Шпан (Jens Spahn), такім чынам, па колькасці прышчэпленых Германія ў аблігатных лічбах упершыню абагнала Вялікабрытанію.

Да 26 чэрвеня 2021 года першую дозу вакцыны, па дадзеных брытанскага ўрада, атрымалі 44,08 млн жыхароў Злучанага Каралеўства (66,1% насельніцтва). Цалкам вакцынанымі ў Вялікабрытаніі лічацца 32,244 млн чалавек (48,4% насельніцтва). Для парыўнання: у Германіі гэты паказчык складае 28,9 млн чалавек, ці 34,8% насельніцтва.

Па статыстыцы Інстытута імя Роберта Коха, максімальная доля вакцинованых першай дозай - у Брэмене (60,8% насельніцтва федэральнай зямлі). Акрамя Саксоніі, дзе першую прышчэпку атрымалі "толькі" 47,2% насельніцтва, усе федэральныя землі ўжо перасягнулі ў гэтай вобласці 50-адсоткавую мяжу. Найбольшая доля цалкам прышчэпленых празывае ў зямлі Саар (41,1%), найменшая - у Брандэнбургу (32,2%).

Сёння ў Вялікабрытаніі працягвае распаўсяджацца новы, больш заразны ў параўнанні з вядомымі раней "дэльты"-варыянтамі каронавіруса. Лік інфікаваных гэтай мутацыяй SARS-CoV-2 расце і ў Германіі.

DW.

Выйшаў "Верасень" № 24!

Выйшаў з друку чарговы, 24 па ліку, нумар літаратурна-мастацкага часопіса "Верасень".

Паэзія ў выданні прадстаўлена вершамі Касі Іофе, Ганны Рудак, Кацярыны Ваданосавай, Ірыны Грумандзь, Людмілы Сіманёнак, Яўгена Скіскага, Васіля Дэбіша і Станіслава Судніка.

Раздзел "Проза" складають апавяданні Алесі Чарнавокай, Сяргея Блінкоўскага, Юрыя Несцярэнкі, Лявона Валасюка, Паўла Ляхновіча і Вячаслава Лапціка.

У раздзеле "Пераклады" змешчаны вершы ўкраінскай паэткі Оляны Руты ў перакладзе Сяргея Панізьніка.

Раздзел "Крытыка" адкрываецца артыкулам Сяргея Панізьніка, прысвечаным юбілею "беларускага салаўյ" - Міхася Забайды-Суміцкага. Пра тое, што важней -- працэс або вынік, што мацней - Вера або Каханне і пра шмат чаго іншага - гутарка Эдуарда Акуліна з сёлетнім Laурэатам літаратурнай прэміі "Дэбют" імя Максіма Багдановіча Артуром Камароўскім. "Свайм ходам па Беларусі" праехалася і падзялілася уражаннямі ад вандроўкі з чытачамі "Верасеня" Кацярыны Шчаснай. Старажытны аўтар "Страла" паўстае ў запісах Генадзя Лапаціна. Жыццёвия і творчыя лёссы Міхася Васілька, Аляксандры Бергман і Паўла

Крынчыка ўзнаўляюча ў артыкуле Сяргея Чыгрына "Асобы Заходняй Беларусі". З чарговым літаратурным аглядам кніжных навінак выступае Алесь Аркуш. Дэбютную книгу Артура Камароўскага "Вада пачынае жыць" разглядае ў сваёй рэцензіі Анатоль Трафімчык.

Мастацкае афармленне і вокладку нумара падрыхтавала Валерыя Праслава. Ілюстрацыі Юліі Давыдавай.

Пытайце "Верасень" № 24 на сядзібе ТБМ (Румянцева, 13). Чытайце "Верасень" на сایце: Kamunikat.org. Дасылайце свае творы ў "Верасень" на адрас: verasenches@gmail.com.

Зоф'я Кавалеўская

Гісторыя Лідскага паўстання: успаміны пра Людвіка Нарбута*

(Працяг. Пачатак у папярэдніх нумарах.)

Сам гэты Сасёнка, сын тутэйшага землеўладальніка, з невядомых прычын агаварыў сябе, бацькоў і сястру ў распашніце Маніфеста Народнага ўрада, паставаўках зброй паўстанцам і г.д. Нудзячыся ў вязніцы, ён казаў Лясковічу, што калі больш знаёмы апынецца разам з імі ў астрозе, дык будзе весялей. Недасведчаны маладзён прыслухаўся да нашэптання тварыша, і калі яго выклікалі на допыт, а ваенны начальнік павета Казаналі³² падпаў яго віном, скампраметаваў сябе і многіх іншых асоб. Начальнік павета толькі гэта і было патрэбна. Гэта быў годны паплечнік знакамітага Барэйши, вайсковага начальніка Віленскага павета.

У хуткім часе на суседскіх пасяделках у Юльяна Лясковіча, старэйшага брата Альберта "міравога пасярэдніка", у яго маёнтку Чаплаўшчына быў арыштаваны сам гаспадар і яго госці: Зыгмунт Гадачэўскі з Мінайлы і Вільгельм Грабоўскі з Семятоўшчыны, якая пасля перайшла ў чужбы руکі. Адначасова былі арыштаваны Каарль Тышкевіч з Жырмунаў і Браніслаў Нарбут з Нікадзімава, які ў той час знаходзіўся ў Наваградку па пасадзе сакратара З'езду міравых пасярэднікаў. Ён быў зусім недатычны да палітычных спраў і стаў ахвярай нейкага фальшывага даносу.

У Лідзе арыштавалі Бальтазара Калясінскага. Улада даўно ўжо мела на яго вока, але не спішалася з арыштам, бо Калясінскі меў вялікую павагу сярод сялян і такі крок мог выклікаць вялікае хваляванне, адпор або якія-небудзь іншыя праблемы. Хітры ваенны начальнік павета вырашыў узяць яго падманам.

Некалькімі днямі раней ад апісаных падзеяў, калі ў Калясінскага сабралася кола знаёмых, Казаналі прыслаў капітана Баранава з патрабаваннем неадкладна прыбыць у канцылярыю. Бальтазар Калясінскі адмовіўся і патлумачыў гэта тым, што ў яго госці. Аднак, калі афіцэр дастаткова настырна паўтарыў загад, Калясінскі страціў цярпенне і буркнуў: "Пану Казаналі дарога да мяне такая ж роўная, як і мне да яго". Афіцэр пайшоў, а Казаналі вырашыў дзейнічаць па-іншаму. Ён паведаміў арыштаваному Юльяну Лясковічу, што той будзе хутка высланы ў Расію, аднак, калі хоча, то можа паклікаць каго-небудзь са знаёмых у Лідзе, напрыклад Калясінскага, і перадаць яму пад апеку сваю сям'ю і інтарэсы.

Хуткая, бяспраўная дэпартацыя, тая частая ў тых часы, не здзіўляла ўжо нікога. Таму вестачка, прысланая з вязніцы, не здзіўіла Калясінскага і, прыгнечаны лёсам Лясковіча, ён тут жа пайшоў да яго, пакінуўшы дом і гасцей на свайго крэўнага Станіслава Калясінскага. Як толькі Бальтазар пераступіў парог вязніцы, яго атачылі ахоўнікі і замкнулі на ключ у камеры.

Занепакоены доўгай адсутнасцю родзіча Станіслау Калясінскі выбег у горад, каб даведацца, што здарылася. Усе ўжо ведалі пра арышт Бальтазара. У любую хвіліну мог пачацца ператрус у яго дому. Там маглі быць дакументы, якія кампраметавалі іншых, нейкія сведчанні пра сувязь з камітэтам у Парыжы, гроши на патрэбы паўстання.

Знерванаваны Станіслау Калясінскі амаль што з боем дабіўся аўдыенцыі ў Казаналі, які не хацеў яго адразу прыняць. Калясінскі прасіў дазвол на сустречу са стрычным братам. Казаналі яму адмовіў, і толькі пасля таго, як Калясінскі давёў, што ў кузена, як у міравога пасярэдніка могуць захоўвацца дзяржаўныя гроши, і што яны могуць страгацца падчас ператрусу, за што Казаналі будзе асабіста адказваць, пан вайсковы начальнік змякчзў і, выклікаўшы афіцэра, загадаў суправаджаць Станіслава Калясінскага да вязніцы і прысунічаць пры размове братоў.

"Казённые деньги" заўсёды давалі шанец на поспех сярод чыноўнікаў. Калі па дарозе да турмы ў казармах, дзе сядзеў Бальтазар Калясінскі, міналі рэстаран Андрушкевіч³³, Станіслау прапанаваў афіцэру, які ішоў разам, неўянікі сняданак.

За кілішкам шчыра разгаварыліся. Афіцэр вярнуўся з Каўказа і сімпатызаваў тутэйшым, з якімі там пазнаёміўся. Ён дазволіў братам спатканне сам-на-сам, без сведак. Потым Станіслау змог зайсці ў кватэру брата і прагледзець паперы. Яго эскорт трymаўся каля дзвярэй, на адлегласці. Станіслау забраў усё, што трэба, і выехаў з Ліды. Вольна ўздыхнуў толькі за горадам.

У хуткім часе Казаналі выслаў усіх арыштаваных у Вільню, дзе яшчэ кіраваў Назімай. У палітычнай атмасферы яшчэ адчуваліся лагодныя плыні. Старшынём следчай камісіі ў той час быў Вісяліцкі, чалавек адносна добры. Судовае следства пра неабачлівія словаў Альберта Лясковіча цягнулася даволі доўга, потым Альберт адмовіўся ад іх, быў апраўданы і выйшаў на волю³⁴.

Бальтазар Калясінскі вярнуўся ў Ліду і зноў энергічна ўзяўся за працу. Яго арышт разарваў многія ніці ў папярэдне старанна сплещенай павуціне, аднак паводзіны Нарбута ўздымалі ў людзей што раз то большу сімпатыю і ўмацоўвалі веру ў будучыню, хаця балышыня сялян паводзіла сябе пасённа. Даўнія грахі шляхты, цемната сялян, адсутніць нацыянальной свядомасці і яшчэ свежая памяць пра цяжкую паншчыну не маглі выклікаць іншыя пачуцці сярод народных мас, таксама трэба асабліва ўлічваць актыўныя дзеянні царскага ўрада, які будзіў нянявісць да землеўладальнікаў у сялянскіх сёрах і галавах. Заставалася яшчэ рэлігійная струна, на якую народ рэагаваў найболыш уразліва і на якой удавалася грач лягчэй.

У Дакудаўскай гміне войт Кохан меў напагатове некалькі соцень людзей, пераважна праваслаўных з даўнейшых уніятаў. Чакалі толькі выкліку.

У Тарноўскай гміне, дзе праца Калясінскага пакінула глыбокі след, прыведзены пад прысягу войт Марцін Якубоўскі стварыў першую сярод сялян арганізацыю і нават падрыхтаваў трошкі зброя. Планавалася, што сяляне паўстанцуць тады, калі падыменца Ліда. Народу заўсёды імпануе сіла. Калі б насељніцтва разгледзела яе ў паўстанні, дык напэўна падтрымала бы яго.

Тым часам у ваколіцах Ліды ішла гарачая агітацыйная праца, ствараліся ўсё новыя праекты, іншым разам зусім фантастычныя. Думалі нават пра захоп казарм і пра арышт камандавання лідскай залогі і г.д. Больш цвярозымі былі думкі пра арганізацыю лідскага аддзела, які б мог злучыцца з Нарбутам. Гэтую работу даверылі некалькім актыўным і разумным маладым людзям, у тым ліку і Станіславу Калясінскаму. Вярбоўка ішла лёгка, ахвяраванні і складкі сыпаліся неспадзявана шчодра, некаторыя ўдовы нават ахвяравалі амаль апошнія грашы.

Калі Нарбут падышоў да Дубічаў, глеба была прыгатаваная. Агульны запал у Лідзе і ваколіцах узніяла прамова Баліслава Колышкі, які падаўся ў аддзел Серакоўскага, дзе потым стаў памочнікам. Колышка падоўз з дробнай шляхты Лідскага павета. Адразу служыў у павятовым судзе ў Лідзе. Пры першым рэху рэвалюцыі падаўся ў Грэцью³⁵ і паступіў у Вайсковую Акадэмію ў Кунеа³⁶. Меў намер там застацца. Аднак, атрымаўшы весткі пра пачатак вызвольнага руху на радзіме, тут жа вярнуўся. Ён спяшаўся ў аддзел Серакоўскага. Аднак затрымаўся ў Лідзе, каб пабачыцца з роднымі. Пані Табенская³⁷, якая ўтрымоўвала жаноцкі пансінат і жыла ў Лідзе, арганізавала Колышку ўрачысты прыём, за які потым была арыштавана і выслана на Сібір³⁸.

За кароткі час каса Петрыкоўскага напоўнілася 18-цю тысячамі рублёў, а публічная ахвярнасць і рух, які распачаўся ў ваколіцах Ліды, даваў надзею на хуткае фармаванне атрада. Петрыкоўскі з пэўнай сумай грошей вырушуе ў пад Дубічы ў лагер Нарбута, каб павітаць правадыра, папоўніць яго касу і пайнфармаваць аб стане рэчаў. Петрыкоўскі меў намер застацца ў лагеры паўстанцаў і дачакацца прыбыцця лідскага атрада і перадаць яго пад кіраўніцтва Нарбута.

Гарачы патрыёт і сумленны чалавек, Петрыкоўскі меркаваў пра людзей па сабе, сваёй меркай. Пакідаючы Ліду, ён даручыў збор грашовых ахвяраванняў аднаму з месцічаў - пану Каліноўскаму, нават прозвішча якога выклікала пэўны давер, але не ўзяў пад увагу слабы характар гэтага чалавека і вялікі ўплыў на яго жонкі, якая мела яўрэйскае паходжанне.

Петрыкоўскі, выязджаючы з Ліды, наказваў свайму намесніку не выпісаць ахвярадаўцам на мэты паўстання някіх квітанцый. Адзінам доказам свайго паўнамоцтва на зборнне грошай можна было паказаць дакумент Народнага Урада, які быў схаваны пад бэлькай на столі. Гэта ўсё стварала непараадольную, схільную да граху спакусу. І сталася рэч ганебная. Публічныя гроши зніклі бясплатна. Як тады перадавалася з вуснаў у вусны - прагнава жанчына, як другая Ева, падгаварыла да граху Адама.

Паводле пазнейшых падлікаў, у касу не патрапіла калі 30 000 рублёў, што можа даць уяўленне аб памеры ахвяравання ў Лідскім павеце. Уся гэта мутная справа пры іншых абставінках магла быць толькі простай растратай, аднак, у той час аказала вялікі ўплыў на лёс лідскага паўстання.

Раздел IX

Чаканне над Дзітвой. Станіслау Калясінскі. Фальшивая трывога. Расцяруванне лідскага атрада. Крадзеж зброі. Ніколка. Надмагільная плита. Нападзенне на ксяндза. Пакаранне. Канцэнтрацыя войска. Перасярога афіцэра ў Лідзе. Запозна

Тым часам ва ўсіх ваколіцах Лідскага павета пачалі фарміравацца малыя і большыя паўстанчыя аддзелы, якія павінны былі сабрацца 11 красавіка на зборным пункце ў вёсцы Аўсяядава, якая належала Зянкевічу (некалькі вёрст на поўнач ад Ліды).

Там яны павінны былі атрымаць зброю, амуніцыю, правіянт, нават некаторае абмундзіраванне, гроши і, злучыўшыся ў адно цэлае, як лідскі аддзел, рушыць у Дубічы пад камандаванне Нарбута. Усё было старанна прадумана і разлічана.

У Крупаўскім лесе аддзел чакаў тутэйшы землеўладальнік Тамаш Шукевіч, адзін з найбольш упływowых людзей, які пры Геншалі выконваў абавязкі цывільна-прававога памочніка кіраўніка павета. Разам з адважным Вільбікам, тагачасным сувязным-музыкам, які дастаўляў добраахвотнікаў у лагер паўстанцаў Нарбута, яны пачалі розныя прыгатаванні.

У Гейштагутах і Гудзелях над ракой Дзітвой паўстанцаў чакалі 60 лодак для пераправы. Меліся запасы зброі, жыўнасці і амуніцы. Станіслау Калясінскі завербаваў 60 чалавек, пераважна са службoўцаў, рамеснікаў і засцяняковай шляхты. Зброю было нават болей, чым было неабходна аддзелу.

Да таго, як прагучыцца сігнал збору ў Аўсяядаве, усю яе неабходна было сабрацца разам. Калясінскі знайшоў добраага памочніка, шчыра адданага справе чалавека: Андрэя Буткевіча (родам са Жмудзі), які вельмі палегчыў выкананне гэтага задання.

Добраахвотнікі мелі сабрацца ў маёнтку Клепцаўшчына³⁹, якім ў той час валодалі Калясінскія і адкль пэўнымі павінны былі выправіца ў Перапечкі лес. Там, сфарміраваўшы шэрагі з яшчэ недысцыплінаваных элементаў, Калясінскі павёў іх праз Раслякі, млын у Паставаўшчыне, калі фальварка Адамовіча ў Малэйкаўшчыну (фальварак сёння знаходзіцца ў чужых руках). Па дарозе сустрэлі семярых казакаў і, калі яны не нарабілі алярму ў ваколіцах, вырашылі іх застрэліць. Але казакі павярнулі ў другі бок.

(Працяг у наступным нумары.)

* Zofja Kowalewska. Dzieje powstania lidzkiego: wspomnienie o Ludwiku Narbucie. Wilno, 1934. Зоф'я Кавалеўская. Гісторыя Лідскага паўстання: успаміны пра Людвіка Нарбута. Вільня. 1934 г. Перадрук з "Дзённіка Віленскага". Пераклад і каментары Галіны Лаўрэш. Рэдагаванне і каментары Леаніда Лаўрэша.

³² Ці Казаўлі, вайсковы начальнік Ваўкавыскага і Лідскага паветаў, палкоўнік. - Л. Л.

³³ Знакамітая цукерня Андрушкевіча знаходзілася на рагу вуліц Віленскай і Каменскай. - Л. Л.

³⁴ Паводле тагачасных аповедаў атрымаць волю арыштаваным дапамог такі выпадак: сярод членаў следчай камісіі быў генерал Беклямішаў, знаёмы Бальтазара Калясінскага з часоў яго выгнання і службы ў "вечных салдатах". У тых часах ён быў маёрам і начальнікам Бальтазара. Падчас було зацікавіла Беклямішаў нагу, і ён загінуў бы, каб не Бальтазар, які, узваліўшы камандзіра на плечы, вынес яго пад градам куль у бяспечнае месца. Калі арыштаваныя сталі перад следчай камісія

Нацыянальнае вызначэнне і будучынню краіны армяне звязваюць з пісьменствам і культурай

У чэрвені ў Арменіі праходзіў навуковы семінар рэстаўратараў і даследчыкаў каштоўных старажытных кніг "Лікі памяці".

У рамках семінара вядомы беларускі культуролаг і кнігазнавец, намеснік генеральнага дырэктара Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі Алеся Суша наведаў Матэнадаран у Ерэване - складчыца старажытных рукапісаў, дзе знаходзяцца тысячы старажытнагрэцкіх і армянскіх хрысціянскіх дакументаў.

Беларускі даследчык скарыстаўся магчымасцю ўбачыць возера Севан і падняцца на гару Арагац. Пра свае падарожжа даследчык распавёў у эксклюзіўным інтэрв'ю.

- Семінар "Лікі памяці" быў арганізаваны больш за 10 гадоў таму менавіта армянамі. Некалькі інстытуцый аўтадаліся і арганізвалі сапраўдную школу, семінар, практикум у галіне рэстаўрацыі і кансервацыі кніжных помнікаў. Сёлета прайшоў 10-ты юбілейны семінар "Лікі памяці" пры падтрымцы Міждзяржаўнага фонду гуманітарнага супрацоўніцтва. У ім удзельнічалі краіны Балтыі, СНД, Украіна, Грузія і іншыя. Кожны год, апрача мінулага, эксперыты прыязджают у Ерэван, дзеляцца досведам, расказваюць пра новыя дасягненні ў галіне рэстаўрацыі і кансервацыі кніжных помнікаў, паказваюць тэхналогіі ўзнаўлення аўтектаў. Удзельнікамі мерапрыемства з'яўляюцца прадстаўнікі рэстаўрацыйных майстэрняў, музеяў, бібліятэк, установаў, якія займаюцца захаваннем культурнай спадчыны. Наша бібліятэка прымала ўдзел у гэтых акцыях з дакладамі, я выступаў там у 2018 годзе.

Сёлета была магчымасць камунікаціі з мясцовымі захавальнікамі старажытных рукапісаў і рэстаўратарамі, ацэньваць іх працу, дыскутаваць, прапаноўваць свае ідэі. Для мяне было важна даведацца пра досьвед усходніх калег, бо ў іх іншыя рэалії, іншае пісьмо, матэрыялы. Незвычайнае адчуванне, калі трymаеш у руках рукапіс V ці VII стагоддзя! Захапляюць таксама надпісы і тэксты на тэрыторыі замка Эрэбуні, датаваныя VIII стагоддзем да н.э., з якога пачынаецца гісторыя Ерэвана, там ёсьць клінапісныя запісы, якія сведчаць пра з'яўленне горада. Створана копія вялікага каменнага дакумента ў выглядзе помніка. Клінапісная традыція часоў цывілізаціі Урарту вельмі цікавая!

Армянская дзяржава і армянскі народ надаюць шмат увагі захаванню сваёй кніжнай культуры. Нацыянальнае вызначэнне і будучынню краіны яны звязваюць з пісьменствам і культурай. Калі народ стаціці сваю веру і свой алфавіт, здрадзіці справе продкаў, то ён зінкне. Таму армяне на працягу стагоддзяў застаюцца цэласным этнічным фарміраваннем (наглядзячы на тое, што побач жылі прадстаўнікі самых розных этнасіў, не толькі армяне, не толькі хрысціяне), застаюцца паднавартаснай актыўнай нацыяй, захопляюць сваю краіну.

Нарэшце я трапіў у майстэрню да рэстаўратараў з Матэнадарана - кульгавай установы, якая займаецца захаваннем і вывучэннем кніжнай спадчыны Арменіі. Даследчыкі там працаюць над рукапісамі. Гэта адна з найлепшых інстытуцый у сваім родзе не толькі ў Арменіі, але і ў свеце.

Каштоўна, што я меў шанец убачыць унікальныя армянскія рукапісы 5-15 ст. у вітрынах і ўжывую

патримаць іх у руках, а таксама абелікаваць з экспертымі, як яны іх рэстаўравалі і як сёння захоўваюць. Сямною былі эксперыты з расійскага Эрмітажа, якія з такім жа захапленнем сачылі за кожным словам і дзеяннем армянскіх калег!

- *Спадар Алеся, раскажыце, калі ласка, што ўяўляе сабой Матэнадаран.*

- Матэнадаран, ці Інстытут старажытных рукапісаў Матэнадаран імя св. Мясропа Маштоца - гэта размешчаны ў Ерэване навукова-даследчыцкі цэнтр пры ўрадзе Рэспублікі Арменія, які з'яўляецца адным з найбуйнейшых складчыцаў рукапісаў у свеце (у тым ліку і старажытнай армянскай), і галоўным цэнтрам рэстаўрацыі. Туды ездзяць вучыщицы рэстаўратары з многіх краін свету, у тым ліку з Беларусі.

Пры інстытуце створаны ўтварылі музей для наведальнікаў. Слова "матэнадаран" у перакладзе з армянскай мовы азначае "сховішча рукапісаў". Інстытут Матэнадаран быў створаны на базе нацыянализаванай у 1920 годзе калекцыі рукапісаў Эчміядзінскага манастыра.

Пачатак стварэння гэтай калекцыі датуецца V стагоддзем і звязаны з Мясропам Маштоцам (каля 361-440), стваральнікам армянскай пісьмовасці. Ужо ў V стагоддзі Лазар Парпецы паведамляў, што пры Эчміядзінскім манастыры існуе кнігасховішча.

Эчміядзінскі матэнадаран быў абелікаваны дзяржавай уласнасцю 17 снежня 1929 года. У 1939 годзе калекцыя была перавезена з Эчміядзіна ў Ерэван. Сучасны будынак Матэнадарана быў пабудаваны ў 1959 годзе па праекце архітэктара Марка Грыгорана. У 1984 годзе быў выдадзены першы том агульнага каталога калекцыі Матэнадарана.

Па стане на 2015 год, фонды Матэнадарана наплічваюць больш за 17 тыс. старажытных рукапісаў і больш за 100 тыс. даўнейшых архіў-

ных дакументаў. Разам з армянскімі рукапісамі (11230 паднавартасных і 2200 фрагментарных), тут захоўваецца больш за 2000 рукапісаў на рускай мове, іўрыце, лаціне, арабскай, сірыйскай, грэчаскай, грузінскай, індыйскай, японскай, персідскай і іншых мовах. У фондах музея захоўваюцца 2281 старадрукаваных (да 1800 года) кніг. У наш час калекцыя працягвае папаўняцца - значны ўнёсак у яе пашырэнне робяць прадстаўнікі армянскай дыяспary ў Еўропе, ЗША і г.д.

Калекцыя Матэнадарана з'яўляеца каштоўнай навукова-гісторычнай базай для вывучэння гісторыі і культуры Арменіі, а таксама суседніх народаў Каўказа, Блізкага і Сярэдняга Усходу. У Інстытуце захоўваюцца рукапісы V-XVIII стагоддзяў, а таксама ўнікальная калекцыя першадрукаваных і старадрукаваных армянскіх кніг XVI-XVIII стагоддзяў, творы старажытных і сярэднявечных армянскіх гісторыкаў, пісьменнікаў, філосафаў, матэматыкаў, географаў, лекараў, пераклады на армянскую працу старажытнагрэчскіх, сірыйскіх, арабскіх і лацінскіх навукоўцаў, у тым ліку шэраг твораў, што не захаваліся на мове арыгінала. У музее Інстытута экспануюцца шматлікія ўзоры старажытнаармянскай пісьмовасці і кніжнай мініяцюры. Там створаны выдатны ўмовы для захавання рукапісаў.

- *Перад будынкам інстытута пастаўлены помнік вучонаму, асветніку місіянеру Мясропу Маштоцу.*

тоцу, заснавальніку армянскага алфавіта.

Ён спрычыніўся да распаўсюджвання хрысціянства ў Арменіі, заснаваў Вагаршапацкую семінарыю, быў далучаны да ліку святых Армянскай Апостальскай царквы. Лічыцца, што менавіта ён паспрыяў захаванню нацыянальнай ідэнтычнасці армян.

- Мясропа Маштоца можна параўнаны з Кірылам і Мефодзіям. Ён - сапраўды, унікальная персона для армян. Яму ўсталявана шмат помнікаў, яго імем называны вуліцы. Месца яго спачыну заходзіцца недалёка ад гары Арагац, на якую мне давялося падняцца. Там стаіць помнік хрысціянству Севану.

- *Вам давялося пабачыць книгу армянскага друкара, які мог быць знайды з Францішкам Скарynam у Венециі.*

- Так. Першая кніга, надрукаваная на армянскай мове, - "Урбатагір" ("Пятнічная кніга"), выпушчаная Акопам Мегапартам у Венециі ў 1512 г. Менавіта гэта дата ўзгадвалася ў 2012 годзе, калі на высокім міжнародным узроўні было арганізованы святкаванне 500-годдзя армянскага кнігадрукавання, на якое быў запрошаны таксама беларусы.

Перааджэння возера Севан, спрадубчы з іншых рэк перакинуць ваду ў возера Севан. Для гэтага яны начали капаць шмат тунэляў, каб спусціць ваду у возера з суседніх рэчак, і ўзроўень вады пачаў паднімацца толькі ў 2014 годзе. Цяпер кожны год дабаўляюцца па 40 сантыметраў вады. У выніку колішні высокі скальны востраў, на якім знаходзіцца манастыр Севан, пачаў мяцца.

Шмат падобнага тут маєм з беларускім кнігадрукаваннем і нашым Скарynam. Першадрукары абедзвюх традыцый пачыналі сваю выдавецкую працу ў замежных кніжных асяродках і абедзве быў звязаны з Венецияй. Абодва працавалі амаль у адзін і той час (у 1512 г.), калі Акоп надрукаваў у Венециі свою першую кнігу, Скарыйна як раз у Венециі (Падуі) здаваў экзамены на доктара медыцыны, а потым і сам заняўся кнігадрукам. Абодва друкавалі кнігі невялікага формату, у дзве фарбы, з выключкай па шырыні і аздаблялі іх гравюрамі-дрэварытамі. Для вырабу першых беларускіх і армянскіх кніг давялося "з нуля" ствараць новыя шрыфты. Першадрукі беларускі і армян захаваліся ў вельмі невялікай колькасці і сёння лічацца нацыянальнымі святынямі. Яны ўключаюць малітвы (у тым ліку рыфмаваныя) і набожныя тэксты, а таксама іншыя матэрыялы і звесткі.

Так і напрошваеца думка: ці не мог Скарыйна бачыць у Венециі нараджэнне армянскага кнігавыдання і ці не мог пад яго ўплывам пайсці тым жа шляхам?

- *Хрысціянская Апостальская Царква Арменіі вельмі старажытная. Пропаведзь веры началася з дзейнасці апосталаў Фадзея і Варфаламея.*

Арменія - адна з першых краін, якія прынялі хрысціянство.

- Сапраўды, першая, якая зрабіла хрысціянства дзяржавай рэлігіяй.

Культура гэтай краіны найбагацейшая, традыція вельмі цікавая! На падніўнім усходзе ад Ерэвана давялося ўбачыць адзін з найстарэйших манастыроў Гегарт. Там у першым тысячагоддзі знаходзіліся кіраўнікі Армянскай Апостальскай Царквы да пераезду ў Эчміядзіна.

Такі знакаміты культавы ду-

хойны цэнтр ў гарах каля рэчкі, там засталіся храмы і пячоры, якім больш за тысяччу год. Там цудоўная, проста неаписальная акустыка! У пераважнай большасці манастыры складзены з туфавага каменю. Адна з маіх прыгод да была звязана з паездкай на возера Севан.

Нарадзілася ідэя сустрэць світанак над Севанам, абмеркавалі ідэю з кіруцам і прысвяцілі гэтому вольную раницу. Над возерам Севан на паўвысьпе знаходзіцца манастыр Севанавак. Ён пабудаваны не з туфу, а з чорнага вулканічнага каменю, застаслоя некалькі храмаў. Там быў востраў, які стаў падвостравам.

На пачатку 20-га стагоддзя на-

радзілася ідэя частковы асушиць возера Севан,

(каб вызваліць глебу для пасеваў), якая ледзь не давяла да нацыянальнай трагедыі. У 1936 годзе

пачалі вялікі праект, пабудавалі шмат

каналаў, гідроэлектрастанцыі, і возве-

ра пачало мялец. Кожны год па метры падала глыбіня. У выніку ў канцы

60-тых гадоў было ледзь не стравана вада. Армяне забілі ва ўсе званы, бо не хацелі страваць свою прыродную разнастайнасць. Розныя віды

рыб пачалі выміраць, знакамітая севанская фарэль пачала скрачацца ў колькасці, пачаў мяняцца колер вады.

З таго часу армяне ініцыявалі праект адраджэння возера Севан, спрадубчы з іншых рэк перакинуць ваду ў возера Севан. Для гэтага яны пачалі капаць шмат тунэляў, каб спусціць ваду у ваду з суседніх рэчак, і ўзроўень вады пачаў паднімацца толькі ў 2014 годзе.

Цяпер кожны год дабаўляюцца па 40 сантыметраў вады. У выніку колішні высокі скальны востраў, на якім знаходзіцца манастыр Севан, пачаў мяцца.

Шмат падобнага тут мае з беларускім кнігадрукаваннем і армянскім грамадствам. Тым не менш, армяне гасцінныя і адкрытыя, як былі ва ўсе часы.

Нас сутракалі і нам дапамагалі вланцёры.

- *Як жыццё праходзіць у сучасным Ерэване?*

- У Ерэване не прости час, кав

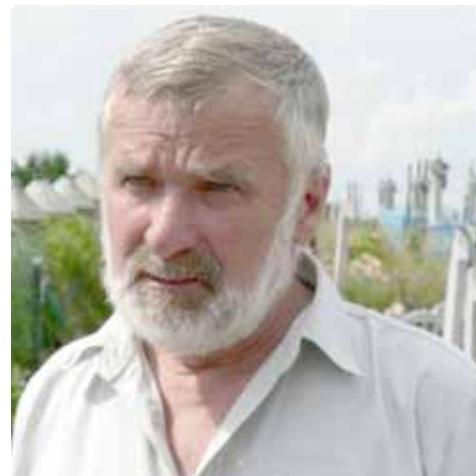

Язэп Палубята

На шалях надзеі і смутку

Самота

Вечар запаліць зоркі на небе,
Кіне пад ногі жменю расы,
Сумна, журботна і сэрца ў трывозе,
Дзе ж ты, каханая? Дзе гэта ты?
Дзе, па якіх ты блукаеш сцяжынках,
Чым жа акрэслены дзіўны твой шлях?
Выйдзі насустрach і зінке слязінка,
Што заблішчэла ў цябе на вачах.
Стрэнемся мы каля чыстай крыніцы,
Дзе срэбным струменем вадзічка бруіць,
Будзем піць водар вуснаў сунічных,
Бачыць вачей васільковы блакіт.
Плечы твае ахіну туманамі,
Пышчотаю сэрца тваё агарну,
Радасць і шчасце крочыць за намі.
Вер, што кахаю цябе я адну!

Канчаецца дзень...

Дождж.
Вечарэе.
Канчаецца дзень.
Хмурых надворкаў
засяяла немач.
Ад ліхтароў
асвятляльных
маркотны ценъ...
На бальшак!
Ды хутчай!
...І там -
праклятая ценъ.
Выкалаць вока і не ступіць,
а ў душы хоць бы бляклы праменъчык
кволай надзеяй не заблішчыць.

Спадзяванне ў восеніскі сум

Лета-старэча сыходзіць ад нас
І аддлітае бусел.
Хутка настане сумны час,
Восень сустрэнуть мусім.

І карацеюць за днімі дні,
Хмарамі млюсць наганяюць.
Мы засталіся з табою адны,
Голыя дрэвы нам спагадаюць.

Сонца скупое, як воўчае вока,
Блісне і зразу патухне.
Бачна па ўсім, што зіма недалёка,
І да яе мы прывыкнем.

А ў журбоце не ўсё аднастайна,
Цешаца мрояй надзеі.
Будзе вясновае адтаванне,
Хмары вясною радзеюць.

* * *

Каханая павінна быць адзінай,
Свая старонка - маці роднай,
Нашчадкі мець заўжды кавалак хлеба,
Над галаўою быць блакіту неба.

Каханне ў ложку месціца са здрадай,
Свая старонка преч нас гоніць,
Апошнюю скарынку ямо самі,
А хмары чорныя спрадвек над намі.

Маё развітанне з радзімай

Жоўкне лісце на дрэвах, жухне ў доле трава.
Птушак клін рэжа крыкам паветра. Пара.
Вёрсты доўгай дарогі
мераць уласным крылом,
Сумаваць па тым краі, дзе
бацькоўскі твой дом.
Так і я пакідаю свой родны куток,
Каб увесну вярнуцца занрок.

Заснавальнік:

ТБМ імя Францішка Скарыны.

Пасведчанне аб регістрацыі № 908 ад
18 снежня 2009 г. выдадзена Міністэрствам
інфармацыі Рэспублікі Беларусь.

Адрас рэдакцыі:

231293, Лідскі р-н, в. Даўліна.

Адрас для паштовых адпраўленняў:

231282, г. Ліда-2, п/с 7.

E-mail: naszaslowa@tut.by, kajety@list.ru

На шалях надзеі і смутку
Гойдаюся даўно.

Няма для душы паратунку,
Жыццё, як нямое кіно.
Жыццё без прасвету, спагады,
Спагада - што гэта за рэч?
Не трэба мне вашай парады,
Ідзіце вы з ёю преч!

г. Масты.

Рэдактар Станіслаў Вацлававіч Суднік

Рэдакцыйная камегія:

Эдуард Акулін, Алена Анісім, Алеся Аўласевіч,
Юрась Бабіч, Марыя Баравік, Аляксей Карпенка,
Эла Оліна, Ігар Пракаповіч, Аляксей Пяткевіч,
Станіслаў Суднік, Людвіка Таўгень, Алег Трусаў,
Дзяніс Тушынскі, Аляксей Шалахоўскі.

<http://nslowa.by/>
<http://pawet.net/> <http://kamunikat.org/>
<http://tbm-mova.by/> <http://belkiosk.by/>

Хоць "Ляўоніху", хоць кракавяк. На Лідчыне танцуюць усе!

Мінулыя выходныя вызначыліся гарачымі надвор'ем і былі насычаны культурнымі падзеямі. Адной з самых "гарачых" стаў танцевальны "ЭтнаБум", які "ўзарваў" у танцах не толькі Лідчыну, але і ўсю Гарадзенскую вобласць.

Унікальны проект "ЭтнаБум" - ініцыятыва управління культуры Гарадзенскага аббліканска - закліканы папулярызаваць традыцыйную культуру і захоўваць рэгіянальныя асаблівасці танцу. Падобных проектаў дагэтуль на Гарадзеншчыне, ды і ў Беларусі не было. Толькі аднадэённы фестываль (напрыклад, абласны фестываль "Танцуем па-даўнейшаму" з пратіскай у Лідзе).

"ЭтнаБум", наадварот, будзе насыць рэгулярныя харектар і прадоўжыцца ўсё лета. Штотыдзень на пляцоўках устаноў культуры будуць праходзіць майстар-класы па беларускіх побытавых танцах. Работнікі культуры запросяць да ўдзелу мясцовую насельніцву і навучаць танцы хоць "Ляўоніху", хоць кракавяк, а то і "Мальвіну", "Лысага" ці "Падэспані".

Старт праекту быў даўzenы ў мінулу суботу ў 19.00. На Лідчыне танчылі, здавалася, усе! На пляцоўках калі ўстаноў культуры аграгарадкоў амаль адначасова кінуліся ў скокі прафесіяналы і аматары танцаў. Можна не сумнявацца: у нас танчылі лепш за ўсіх!

Ад самых простых рухаў да трохкроку... Работнікі культуры ўпэўнены: асвоіць беларускі танец можа любы ахвочы. Галоўнае - навучыцца правільна тримаць рукі, спіну, не блытацца ў кроках у час энергічных скокуў. Ну, і, вядома, рэгулярная практика. "ЭтнаБум" - лепшая для гэтага магчымасць.

Многім удалося станчыць так, каб аж пыл ляцеў з пад абцасаў! І не стаміцца зусім, а наадварот, напоўніцца цудоўнай энергіяй самбытнага беларускага танцу.

Наступны "ЭтнаБум" чакае зацікаўленых жыхароў і гасцей Лідчыны ў бліжэйшую суботу. Актуальная інфармацыя - на сایце Лідскага раённага цэнтра культуры і народнай творчасці, Тэлеграм-каналах цэнтра і на сایце "Культура Лідчыны".

Вольга Яхантава,
lidanews.

Аўтары цалкам адказныя за падбор
і дакладнасць прыведзенай інфармацыі.

Рэдакцыя рукапісы не вяртае.

Газета надрукавана ў Лідскай друкарні.
231300, г. Ліда, вул. Ленінская, 23.

Выдавец: Установа інфармацыі "Выдавецкі дом ТБМ".
Газета падпісана да друку 28.06.2021 г. у 17.00. Замова № 1454.

Аб'ём 2 друкаваныя аркушы. Наклад 1200 асобнікаў.

Падпісны інಡекс: 63865.

Кошт падпіскі: 1 мес.- 2,88 руб., 3 мес.- 8,64 руб.

Кошт у розницу: па дамоўленасці.